

Om Annie Mouritzen.

Annie Langberg var i mange år gift med Gunnar Langberg, der var officer i hæren, uddannet under krigen. Han arbejdede i den militære efterretningstjeneste i Stockholm og senere i Danmark til krigens slutning.

Hun fulgte ham i hans karriereskift til blandt andet Det Danske Kommando i Itzehoe, til Randers og senest i karrieren til Hærens Materielkommando i Hjørring. Oberst Gunnar Langberg døde i 2007.

Da studinen gik i krig

Fra nu af kan du dø på to måder. I tyskernes hænder eller for modstandsbevægelsens kugler, sagde den illegale chef til Annie Langberg, da hun under Anden Verdenskrig meldte sig som kurér. De ord skulle Annie komme til at huske mere end én gang . . .

AF FINN MARC
Foto: Bent Tilsted m.fl.

Knap havde Annie fået sat studenterhuen på de lyse krøller, for hun gik ind i modstandsbevægelsens rækker. Og det varede ikke længe, før hun satte livet på spil på denne stille villavej.

Hjertet dunkede i brystet på den lyslokke- de 19-årige Annie, da hun i den lyse sommernat sneg sig ud af sine forældres hus i Randers. På hovedet havde hun sin studentehue, som hun havde erhvervet sig få dage før. Hun lagde en seddel på køkkenbordet, før hun sagte lukkede døren efter sig. På sedlen stod: Jeg er taget på ferie.

Aldrig før i sit unge liv havde Annie Mouritzsen (nu Langberg) taget en så alvorlig og farlig beslutning som den nat. Beslutningen om at slutte sig til modstandskampen mod tyskerne.

Klokken var 4 om natten, og det var juni 1944.

Udenfor på vejen ventede Annies klassekammerat og

bedste veninde, Kirsten Kretschmar. De to piger satte sig på deres cykler og kørte ud af Randers, ad hovedvejen mod Århus. For allerede klokken 8 skulle de i Århus møde deres skolekammerat Max, der skulle føre dem til modstandschefen i hans hemmelige hovedkvarter.

De to piger mødte chefen på et spartansk loftsværelse den morgen. Manden var den 29-årige Jens Toldstrup, tidligere tolder fra Skive og løjtnant i livgardien. Han blev efter krigen af englænderne kaldt Europas bedste nedkastningschef. Det var ham, der havde ansvaret for alle de våben, engelske fly smed ned over Jylland.

Og nu skulle Annie og

Kirsten være hans kurerer. For Toldstrup stolede ikke på telefonen og postvæsenet. Gestapo lyttede med, censurerede. Annie og Kirsten skulle hente og bringe hans breve rundt til modstandsledere i hele Jylland.

Toldstrup så skarpt og kritisk på de to kønne, unge piger. De kunne uden tvivl charmere sig forbi tyske vagter langt lettere end en mandlig kurer. Spørgsmål faldt, mange spørgsmål.

– I må være klar over, at I fra nu af kan dø på to måder, sagde Toldstrup så.

– I kan blive dræbt af tyskerne. I kan også blive skudt af mine folk. Hvis det viser sig, at I i virkeligheden arbejder for tyskerne.

Da forstod Annie for alvor, at hun nu var med i en krig, der kunne ende med døden for hende. Men hun fortroede ikke. Hun var ivrig efter at komme i gang.

– Du hedder nu Jonna Becker, sagde Toldstrup til hende. – Det navn får du et legitimationskort på. Og behold din studentehue på. Dig og Kirsten fatter tyskerne aldrig mistanke til.

En guldgrube for Gestapo

At det var en kamp på liv og død, ikke blot en spændende leg, fik Annie brutalt bekræftet kun to uger senere. Hun havde spist frokost med den unge sabotør Hendrik, der også var nybagt student, en glad og køn dreng. Den samme eftermiddag deltog han i en jernbane-sabotage. Og blev dræbt af tyskerne. Annie var rystet, ulykkelig, chokeret. Men det gjorde hende kun mere stædig. Springe fra? Aldrig i livet.

Annies hverdag var nu brevskrivning, kodning af telegrammer fra London – og de evige rejser rundt i Jylland. I kolde, overfyldte, forsinkede tog. Hver time med risikoen for at blive fanget af tyskerne, torteret, henrettet eller sendt til en KZ-lejr. I sit hoved havde hun, Kirsten og de to andre kurer-piger, Liss Errboe og Gertrud Pedersen, så mange hemmelige navne og adresser, at de ville være en guldgrube for Gestapo. Annie vidste det kun alt for godt. Men med ungdommens optimisme bekymre-

de det hende ikke særligt.

„Jeg har fået arbejde som ferievikar på biblioteket i Århus“, skrev hun hjem til sine forældre i Randers. Men en dag ringede hendes mor til biblioteket for at snakke med hende. Så var Annie afsløret.

– Du er klar over, at du kan dø af det, Annie? sagde hendes far bekymret, den næste gang hun kom hjem på besøg.

– Arh, sagde Annie. Hun så stoltheden blandet med angsten i sin fars øjne. Selv kunne hun ikke sige sig fri

Annie Langberg, 61 år, bor i dag på en idyllisk gård på Djursland sammen med sin mand, Gunnar.

for, at hun ind imellem var bange. Men åbent indrømme det? Nej!

Toldstrups hovedkvarter flyttede ustandselig til nye adresser. Han var barsk, dynamisk, inspirerende, fuld af humor. Han forlangte af alle sine folk, at de skulle arbejde for to. Selv arbejdede han for tre. Alle ugens syv dage, til langt ud på natten.

På den lille kønne ø Veno i Limfjorden oprettede Toldstrup en træningslejr for 30-40 sabotører. En dag

(Fortsættes side 108)

Da studinen gik i krig

Fortsat fra side 5

gav han Annie besked om at bringe en kuffert fuld af sprængstof op til Venø-lejren.

Men kufferten var tung. Meget tung. Toldstrup bar den for Annie lige til banegårdspladsen. Så turde han ikke gå længere. Han var jo eftersøgt, og tyskerne havde hans signalement. Der var en meget reel grund til den giftpille, han havde syet ind i sin jakke.

Så hankede Annie selv op i den uhyrlige kuffert. Pustede af anstrengelsen.

Da stod en tysk officer pludselig foran hende. Det gav et ryk i Annie. Hun trak vejret hurtigere.

Men officeren tilbød at bære kufferten for hende.

– Jo tak, lo Annie. Fangede i et glimt Toldstrups forskrækkede ansigt. Og pludselig kunne hun se det komiske i, at denne tyske officer skulle forslæbe sig på den dynamit, der var tiltænkt sabotage mod tyskerne.

Tyskeren slæbte sveddryppende kufferten op i togkupeen. Fuld af ferietøj? Og bøger? Nok til en måneds ferie, ja. Også han skulle pudsigt nok til Struer. Op kom den umulige kuffert i bagagenettet. Og hele vejen fra Århus til Struer sad Annie og snakkede med tyskeren. For han var jo et strålende alibi for hende. Hvad gjorde det så, at de andre danskere i kupeen sendte hende forargede blikke. Sådan en tøs! At snakke med en tysker!

I Struer slæbte officeren pustende kufferten ned på perronen. Smilede anstrengt og gik. Et minut senere overgav Annie med et lettet suk kufferten til en ung sabotør fra Venø.

En anden gang skulle Annie aflevere et telegram fra Toldstrup til en mand i Hvidbjerg i Thy og blev nødt til at tage en taxi fra Skive over Oddesundbroen. Da hun kørte tilbage over den bevogtede bro, var det blevet mørkt.

Pludselig stod en tysker i uniform på vejen og standede bilen.

Avra for Laura, fløj det gennem Annie. Nu er det sket! Taxichaufføren vil afsløre, hvor jeg afleverede det telegram.

Men tyskeren ville såmænd bare køre med. Han var ved et uheld blevet efterladt, da hans kammerater kørte tilbage til Skive.

Annie nikkede, stadig bange, og tyskeren satte sig ind til hende på bagsædet. Han smilede indladende, og Annie fik fremstammet: – Hvad laver De så?

– Jeg er i Gestapo.

– Jamen hvad laver Gestapo her? fløj det ud af Annie. – Jeg troede ikke, der var Gestapo i Skive.

– Næh, smilede Gestapomanden. – Men der har været så megen sabotage heroppe. Så nu er vi kommet for at fange de danske sabotører.

– Det er sandelig godt, mumlede Annie.

Hvorpå tyskeren mindte begyndte at flirte med hende. Annie gik på skrømt med på flirten, lovede at møde ham samme aften klokken 20 foran biografen i Skive. Og satte så den forventningsfulde Gestapomand af ved hans hotel.

Annie kørte direkte til bylederen, som hun kendte, og advarede ham om, at Gestapo var kommet til Skive. På jagt netop efter hans sabotører.

– Vil I se, hvordan en af dem ser ud, så står han og venter foran biografen i aften, lo hun... En halv time efter sad hun i toget på vej hjem.

Den 4. september inviterede Alto – en faldskærms-

mand der kendte Toldstrup – ham og hans stab til en middag på restaurant Varna i Århus. Klokken 19 var alle kommet – undtagen Alto selv. De ventede endnu en time. Dette lignede ikke Alto. Nervøs gik Toldstrup ind og ringede til en meddeler, han havde i Gestapos hovedkvarter.

To minutter efter kom Toldstrup tilbage, bleg.

– Gestapo har taget Alto, sagde han stille. – De skød ham i skulderen. I dette øjeblik er han i forhør, og der står en tysker med en finger ned i skudsåret for at få ham til at tilstå. Kom med straks! Vi flytter vores hovedkvarter til Aalborg allerede i aften...

Livsfare på villavejen

Den 7. oktober kørte Annie med toget fra Aalborg til Århus sammen med tre netop nedkastede faldskærms-folk, der, sammen med et brev, skulle afleveres til en kurér fra modstandsbevægelsen i Vejle.

Annie anbragte de tre nedkastede danskere på en bænk i ZOO og gik selv til det aftalte mødested. En stille villavej i nærheden. Denne vej var fast mødested, et af mange, for kurerne. De spadserede blot op og ned ad vejen, til den mand kom, de skulle møde. Det var en dejlig solrig eftermiddag. Annie følte sig let om hjertet og holdt ud kik efter kureren fra Vejle, mens hun langsomt gik og nød vejret.

Hun vidste ikke, at denne vej nu var afsløret over for Gestapo. Af en modstandsmand, der var blevet arresteret i Sønderjylland.

Og kun dagen før var en af Annies med-kurerer fra Toldstrups hovedkvarter blevet arresteret netop her.

Den 27-årige Liss Errboe havde spadseret på vejen i 20 minutter, da Gestapo arresterede hende. Tyskerne kommanderede hende til at fortsætte på ruten i håb om at lokke den kurér, hun skulle møde, frem. En Gestapo-mand i civil gik lidt foran hende, en anden lidt bag hende.

Og Liss tænkte på de to hemmelige telegrammer, hun havde i sin taske.

En dreng kom kørende på en budcykel. Netop da den passerede, sprang Liss

om bag den, op ad et stengærde, ind i en have.

Nu var det bare om at få gemt de to breve!

Der lød en piften i flere fløjter. Tre-fire Gestapo-mænd kom til, styrtede efter hende, fangede hende i et vildt slagsmål. Liss bed en tysker i fingeren, slog revolveren ud af hånden på en anden.

Men tyskerne ville have hende levende. Det fik de, og brevene med. Knapperne var revet af Liss' jakke, hendes hår hang, da de slæbte af med hende. Til forhør.

Men det anede Annie intet om, da hun den næste dag spadserede på den selvsamme villavej. Nu fik hun øje på kureren fra Vejle, der kom gående mod hende på det modsatte fortov. Sammen med en anden mand. En ny kurér, Annie vel skulle præsenteres for?

På sporet af Annie

Annie smilede tilfreds. Skulle netop til at skrå over gaden til dem. I sin taske havde hun Toldstrups brev til dem.

I samme sekund kom to

Gestapo-mænd, iført de sædvanlige sorte læderfrakker og med trukne pistoler, ud fra en sidevej. Sammen med en dansk stikker.

Og arresterede de to kurerer fra Vejle.

Annies blod frøs til is. Hun stod som lammet, med hjertet oppe i halsen. Havde Gestapo-mændene opdaget hende også?

Nej, sikkert ikke. De end ikke så over på hende.

Annie tog sig sammen, fortsatte med at spadserer, roligt, åh så langsomt. Gennem øjenkrogen så hun tyskerne slæbe af med de to kurerer. Villavejen forekom hende endeløst lang. Fjernt nede så hun en mand lege med sin schæferhund. Hun havde lyst til at løbe, var på nippet til at gøre det. Nejnej. Roligt! Langsomt! Ligesom du bare spadserer tur i det gode vejr, Annie! Frygten prikkede i hendes krop.

Nu, omsider, nåede Annie et hjørne, drejede om det.

Og stak i løb.

Hos en kontakt i kvarteret
(Fortsættes side 119)

ret lånte hun en anden frakke og en cykel. Fra banegården sendte hun et advarende telegram til Toldstrup.

Mens hun gjorde det, arresterede Gestapo endnu en dansk pige på den samme villavej: Kurér-pigen Ruth Philipsen, der havde til opgave at aflevere en kuffert til Annie.

Kort efter hentede Annie de tre faldskærmsmænd, der stadig ventede i ZOO, og tog dem med tilbage til Aalborg med første tog. Endnu åndeløs af udløst spænding.

De to Vejle-kurerer blev allerede næste dag sat på fri fod. Gestapo havde ingen beviser mod dem. De havde jo ikke nået at få brevet af Annie.

Liss Errboe snakkede så snedigt for sig, hævdede, at hun troede, hun kun arbejdede for sortbørs-folk. Hun undgik tortur, afslørede intet. Og Gestapo troede hende. Sendte hende alligevel til KZ-lejren Frøslev.

Men den 31. oktober blev Gestapos hovedkvarter på Århus universitet bombet og ødelagt af engelske fly. I et kontor på 2. sal var Ruth Philipsen i forhør. Det meste af gulvet forsvandt, tyskerne faldt med i dybet. Tilbage lå Ruth på en smal afsats af gulvet langs en væg. Hun så ned i den gabende afgrund.

Og sprang.

Ruth var ganske vist elite-gymnast. Men det var et mirakel, at hun intet kom til, da hun landede to etager nede. Kun med et hul på strømpen.

Ruth undslap fra tyskerne. Og bragte Toldstrup den nyhed, at Gestapo nu for alvor var på sporet af Annie. De havde hendes foto, hendes rigtige navn, vidste, hvem hun var. Blot ikke hvor hun var.

Da tog Toldstrup beslutningen. På trods af Annies forbitrede protester og modige tårer. Han turde ikke risikere, at tyskerne tog hende. Og en nat sidst i november blev hun, om bord i en stenfiskerbåd, sendt i sikkerhed til Sverige. ■